

08.03.2022

Asia/7

§ 143 Helsinkiäisten liikkumistottumukset 2021

HEL 2022-000199 T 08 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi tutkimuksen, jossa on selvitetty helsinkiäisten liikkumistottumuksia vuonna 2021. Tutkimuksessa tarkasteltiin helsinkiäisten tekemien kaupungin sisäisten matkojen kulkutapajakaumaa, määrää ja tarkoitusta.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli liikennetutkija Katja Moilanen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsinkiäisten liikkumistottumukset 2021 -raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Tutkimuksessa selvitettiin helsinkiäisten tekemiä Helsingin sisäisiä matkoja yhden vuorokauden aikana. Tutkimus antaa käsityksen siitä, kuinka paljon helsinkiäiset liikkuvat ja kuinka suuri osuus kaupungin sisäisistä matkoista tehdään jalan, pyöräillen, joukkoliikennevälineillä, henkilöautolla ja muilla kulkuvälineillä. Koronaepidemiolla ja siihen liittyvillä rajoituksilla ja suosituksilla on todennäköisesti ollut merkittävä vaikutus helsinkiäisten liikkumiseen syksyllä 2021.

Tutkimusajankohtana syys-lokakuussa 2021 helsinkiläiset tekivät yhteensä noin 1,8 miljoonaa Helsingin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Matkojen absoluuttinen määrä Helsingissä on nyt hieman suurempi kuin vuonna 2020. Keskimäärin helsinkiläiset tekivät 3,0 Helsingin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Määrä pysyi edellisvuoteen nähden samana.

Yleisin matkojen kulkutapa oli kävely (46 % tehdyistä matkoista). Joukkoliikenteen kulkutapaosuus oli 23 %, henkilöauton 21 % ja polkupyörän 9 %. Kävelyn osuus laski selvästi edellisvuodesta. Myös pyöräliikenteen osuus laski hieman. Joukkoliikenteen kulkutapaosuus sen sijaan kasvoi edellisvuodesta selvästi ja henkilöauton osuus hieman.

Tarkasteltaessa vain henkilöautolla ja joukkoliikenteellä tehtyjä matkoja, oli joukkoliikenteen osuus suurempi (52 %), kuin henkilöautomatkojen osuus (48 %).

Vapaa-ajan matkat olivat selvästi yleisimpiä matkoja (41 %). Toiseksi yleisimpiä olivat työ-, koulu- ja opiskelumatkat (25 %). Vuoteen 2020 verrattuna määrät kasvoivat erityisesti työmatkojen osalta. Laskua puolestaan tapahtui eniten vapaa-ajan matkoissa.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää helsinkiläisten liikkumistottumuksia. Tutkimus tehtiin nyt yhdenkertoista kerran. Ensimmäisen kerran se toteutettiin vuonna 2010. Vuodesta 2012 alkaen tutkimus on tehty joka vuosi.

Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus Oy. Tutkimuksen aineisto kerättiin puhelinhaastatteluilla syys-lokakuussa 2021. Tutkimuksen kohderyhmänä oli Helsingin kaupungin 7–79-vuotias väestö. Haastatteluja tehtiin yhteensä 2902 kpl. Otos muodostettiin satunnaispoimintana Helsingin asukkaiden puhelinnumeroista. Haastateltavien valinnassa noudatettiin sukupuoli-, ikä- ja aluekiintiöintiä. 7–14-vuotiaita tavoiteltiin heidän vanhempiensa kautta.

Vastaajia pyydettiin kertomaan edellisen vuorokauden aikana tekemänsä matkat aamusta kello 4.00:sta yöhön klo 3.59 asti pääasiallisen kulkutavan mukaan (kulkutapa, jolla tehtiin kilometreissä pisin matka). Mukaan otettiin vain Helsingin sisällä tapahtuvat matkat. Tutkimuksessa matkalla tarkoitettiin siirtymistä kävellen tai jollain kulkuneuvolla paikasta toiseen. Samasta paikasta alkavat ja päättyvät matkat laskettiin kahdeksi matkaksi siten, että toinen päätepiste oli lenkin etäisin piste. Lisäksi kysyttiin kysymyksiä mm. matkakortin käytöstä, auton- ja polku-

pyörän omistuksesta sekä auton ja joukkoliikenteen käytöstä. Poikkeuksellisesti vuoden 2021 tutkimuksessa kysyttiin myös kuinka koronatilanne on vaikuttanut erilaisten kulkuvälineiden tai liikkumispalveluiden hankintaan tai niistä luopumiseen.

Tutkimuksen päätulosten (n=2902) virhemarginaali on enimmillään $\pm 1,9$ %-yksikköä.

Tutkimusajankohtana syksyllä 2021 koronaepidemian alkamisesta oli kulunut noin 1,5 vuotta. Kuten vuonna 2020, tutkimuksen tuloksiin vaikutti todennäköisesti edelleen koronavirusepidemia ja siihen liittyvät rajoitukset, suositukset sekä sen myötä muuttuneet liikkumistottumukset. Tutkimusajankohtana Helsingissä oli voimassa ravintola- ja tapahtumarajoituksia. Myös valtakunnallinen etätyösuositus oli voimassa tutkimuksen koko tiedonkeruun ajan.

Tutkimuksen raporttiluonnos löytyy liitteenä.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimusajankohtana vuoden 2021 syys–lokakuussa Helsingin sisäisiä matkoja tehtiin yhteensä 1 779 307 vuorokaudessa. Tehtyjen matkojen absoluuttinen määrä oli hieman suurempi kuin vuonna 2020. Pyörällä tehtyjen matkojen määrä väheni 22 % ja joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen määrä kasvoi 36 %. Joukkoliikenteen kulkutapaosuuksista junalla tehtyjen matkojen määrä kasvoi suhteellisesti eniten. Henkilöautolla tehtyjen matkojen määrä kasvoi 6 % vuoden takaiseen verrattuna.

Vuonna 2020 useiden kulkumuotojen matkamäärissä tapahtui koronaepidemiatilanteen myötä suuria muutoksia. Vuonna 2021 määrät palautuivat osittain lähemmäksi koronaepidemiaa edeltäviä matkamääriä, mutta tuloksista on edelleen havaittavissa muuttuneet liikkumistottumukset. Vuoteen 2019 verrattuna kävelyn matkamäärä oli vuonna 2021 20 % suurempi ja joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen määrä 23 % pienempi. Pyöräilyn ja henkilöautoliikenteen osalta matkamäärien muutokset ovat olleet koronaepidemian aikana pienempiä. Vuoteen 2019 verrattuna pyörämatkojen määrä laski vuonna 2021 7 % ja henkilöautoliikenteen määrä 4 %.

Keskimäärin helsinkiläinen teki 3,0 kaupungin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Tehtyjen matkojen absoluuttinen määrä Helsingissä oli nyt hieman suurempi kuin vuonna 2020. Keskiarvotulos on pysynyt samana, kun prosenttiosuus pyöristetään yhteen desimaaliin. Mediaaniluku oli nyt 2, kuten myös vuonna 2020. Kantakaupungissa asuvat tekivät hieman enemmän matkoja (3,0) kuin esikaupungissa asuvat (2,9) henkilöä kohti. Kantakaupungissa asuvat liikkuvat esikaupunkilaisia selvästi yleisemmin kävellen. Esikaupungissa henkilöautoa käytettiin matkoi-

hin kantakaupunkia useammin. Naiset tekivät hieman enemmän matkoja (3,0) kuin miehet (2,9). Naiset kulkivat miehiä enemmän kävellen ja joukkoliikenteellä, miehet puolestaan käyttivät naisia enemmän henkilöautoa ja polkupyörää. Eniten liikkuvat lapset ja nuoret eli 7–17-vuotiaat (3,5 matkaa vuorokaudessa) ja vähiten yli 65 vuotiaat (2,6 matkaa vuorokaudessa).

Yleisin matkojen kulkutapa oli kävely (46 % tehdyistä matkoista). Kävellessä tehtyjen matkojen osuus laski vuodesta 2020 viisi prosenttiyksikköä. Seuraavaksi useimmin matkoja tehtiin henkilöautolla kuljettajana (17 %) ja bussilla (10 %). Matkoista tehtiin pyörällä 9 %, metrolla 7 %, henkilöautolla matkustajana 4 % ja raitiovaunulla 4 %. Junamatkoja oli 1 % matkoista. Kaikkien joukkoliikenteen kulkumuotojen matkaosuudet vähentyivät tätä tutkimusta edeltävänä vuonna 2020 selvästi. Nyt osuudet kasvoivat, mutta jäivät silti koronaepidemiaa edeltävää tasoa alhaisemmaksi.

Sähköpotkulaudoilla tehtyjen matkojen osuus oli edelleen pieni: sähköpotkulaudoilla tehtiin yhteensä alle puoli prosenttia kaikista matkoista. Kantakaupungin matkoja tarkasteltaessa sähköpotkulaudoilla tehtyjen matkojen määrä oli kuitenkin lähes samalla tasolla taksimatkojen kanssa. Vuoden 2021 tutkimuksen raportoinnissa sähköpotkulauta on erotettu omaksi kulkumuodokseen, aikaisempina vuosina sähköpotkulaudalla tehdyt matkat on luettu mukaan kävellen tehtyihin matkoihin.

Joukkoliikenteen yhteenlaskettu kulkutapaosuus kasvoi vuoden 2020 poikkeuksellisen alhaisesta tuloksesta 6 prosenttiyksikköä 23 %:iin. Henkilöautomatkojen yhteenlaskettu osuus kasvoi prosenttiyksikön 21 %:iin. Kestävien kulkutapojen yhteenlaskettu osuus laski vuoden 2020 vastaavasta 1,4 prosenttiyksikköä.

Tarkasteltaessa vain joukkoliikenteellä ja henkilöautolla tehtyjä matkoja, oli joukkoliikenteen osuus 52 % ja henkilöautoliikenteen osuus 48 %. Viime vuonna tilanne oli poikkeuksellisesti päinvastainen. Henkilöautolla tehtyjen matkojen suhteellinen osuus verrattuna joukkoliikenteeseen on kuitenkin edelleen suurempi kuin mitä se oli ennen koronatilannetta.

Vuoteen 2020 verrattuna joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen osuus kasvoi eniten sekä naisilla että miehillä lähes kaikissa ikäryhmissä. Naisilla osuus kasvoi miehiä jonkin verran enemmän. Eri ikäryhmistä kasvu oli suurinta 7–17-vuotiailla, erityisesti nuorilla 7–17-vuotiailla miehillä. Nuorten lisäksi joukkoliikenteen matkojen kulkutapaosuus kasvoi myös yli 30-vuotiaalla naisilla. Kävelyn kulkutapaosuus laski nyt sekä miehillä että naisilla vuoden 2020 voimakkaan kasvun jälkeen. Laskua tapahtui lähes kaikissa ikäryhmissä, mutta suurinta se oli 7–29-

vuotiailla naisilla sekä 45–64-vuotiailla miehillä. Pyörämatkojen osuus väheni jonkin verran kaikissa väestöryhmissä, miehillä hieman enemmän kuin naisilla. Henkilöautoliikenteen matkojen osuus kasvoi sekä naisilla että miehillä hieman edellisestä vuodesta. Väestöryhmistä kasvu oli suurinta yli 65-vuotiailla sekä 18–29-vuotiailla miehillä.

Kävely kulkumuotona korostuu erityisesti kantakaupungissa asuvien keskuudessa (54 %). Vaikkakin osuus laski vuodesta 2020, oli kävelyn osuus edelleen koronaepidemiaa edeltävään tilanteeseen verrattuna selvästi korkeammalla. Kantakaupungissa asuvilla kävelyn jälkeen seuraavaksi yleisin kulkutapa oli henkilöauton käyttö kuljettajana (10 %) ja sekä kolmanneksi yleisin raitiovaunun käyttö (10 %). Esikaupungissa asuvilla kävelyn (42 % tehdyistä matkoista) jälkeen yleisin kulkutapa oli henkilöauton käyttö kuljettajana (20 %) ja bussin käyttö (11 %). Joukkoliikenteen kulkumuotojen yhteenlaskettu osuus kasvoi edellisvuodesta sekä kantakaupungissa (22 %) että esikaupungeissa (23 %) asuvilla. Henkilöauton yhteenlaskettu kulkutapa puolestaan oli kantakaupungin asukkailla 13 % ja esikaupungissa asuvilla 25 %.

Kantakaupungin asukkaiden kävelten tehtyjen matkojen osuus väheni 5 prosenttiyksikköä ja polkupyörämatkojen osuus 2 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Joukkoliikenteen kulkutapaosuus kasvoi yhteensä 5 prosenttiyksikköä kantakaupungissa asuvilla: sekä raitiovaunumatkojen että bussimatkojen kulkutapaosuudet kasvoivat 2 prosenttiyksikköä. Metromatkojen ja junamatkojen kulkutapaosuudet pysyivät likimain samoina. Henkilöautolla kuljettajana tehtyjen matkojen osuus kasvoi kantakaupungissa asuvilla prosenttiyksikön, henkilöauton matkustajana tehtyjen matkojen osuus pysyi ennallaan. Esikaupungeissa asuvilla kävelymatkojen osuus laski 5 prosenttiyksikköä ja polkupyörämatkojen osuus 3 prosenttiyksikköä. Henkilöautolla kuljettajana tehtyjen matkojen osuus esikaupungeissa asuvilla kasvoi vuodentakaiseen verrattuna 2 prosenttiyksikköä, matkustajana tehtyjen matkojen osuus laski prosenttiyksikön. Joukkoliikennematkojen osuus kasvoi yhteensä 6 prosenttiyksikköä esikaupungeissa asuvilla. Kasvu tuli pääasiassa metro- ja bussimatkoista, joiden osuudet kasvoivat 3 ja 2 prosenttiyksikköä. Junamatkojen osuus kasvoi prosenttiyksikön, raitiovaunumatkojen osuus pysyi vuoden 2020 tasolla.

Suurin osa tehdyistä matkoista oli vapaa-ajan matkoja, 41 %. Työ-, koulu- ja opiskelumatkoja oli 25 %. Eriteltynä työmatkoja oli vajaa 17 % ja koulu- tai opiskelumatkoja vajaa 9 % kaikista matkoista. Ostosmatkojen osuus oli 18 %, asiointimatkojen (lääkäri, pankki yms.) 8 % ja työhön liittyvien asiointimatkojen osuus 3 %. Matkojen osuudet muuttuivat poikkeuksellisen paljon vuonna 2020 alkaneen koronatilanteen myötä. Tuolloin erityisesti työmatkojen osuus laski, kun taas vapaa-ajan matkojen ja ostosmatkojen osuudet kasvoivat. Nyt osuudet muuttuivat mal-

tillisesti hieman lähemmäs vuoden 2019 tilannetta: vapaa-ajan matkojen osuus laski 2 prosenttiyksikköä ja työmatkojen osuus kasvoi 2 prosenttiyksikköä.

Vapaa-ajan matkoissa kävelyn osuus oli selvästi suurin: 61 % matkoista tehtiin kävelen. Vapaa-ajanmatkoista 14 % tehtiin henkilöautolla, 17 % joukkoliikenteellä ja 7 % pyörällä. Työmatkoista 42 % tehtiin joukkoliikenteen kulkuvälineillä, 28 % henkilöautolla, 14 % pyörällä ja 13 % kävelen. Koulu- ja opiskelumatkat tehtiin pääasiassa ja kävelen (41 %), joukkoliikenteellä (33 %) ja pyörällä (17 %).

Vastaajan ikä selittää yleensä merkittävästi sitä, millaisia matkoja tehdään. Syksyllä 2021 vapaa-ajanmatkat olivat yleisin matkojen tarkoitus kaikissa ikäryhmissä lapsia ja nuoria lukuun ottamatta. Vuoteen 2020 verrattuna vapaa-ajanmatkojen osuus laski eniten 18–29-vuotiailla sekä jonkin verran myös yli 65-vuotiaiden ikäryhmässä. Työmatkojen osuus kasvoi hieman vuoden takaiseen verrattuna, suurinta kasvu oli 30–44-vuotiaiden osalta. Lasten ja nuorten (7–17-vuotiaiden) matkoista puolet (50 %) oli koulu- ja opiskelumatkoja ja 43 % vapaa-ajan matkoja. Yli 65-vuotiaat tekivät pääasiassa vapaa-ajan matkoja (49 %) ja ostosmatkoja (29 %). Nuorilla aikuisilla (18–29-vuotiaat) vapaa-ajan matkat (38 %), ostosmatkat (20 %) ja työmatkat (20 %) olivat yleisimpiä, kun taas koulu- tai opiskelumatkoja oli melko vähän (8 %). 30–44-vuotiailla vapaa-ajan matkojen osuus oli ikäryhmistä alhaisin, 37 %. Työmatkoja oli 24 %, ostosmatkoja 15 %, asiointimatkoja 7 % ja toisen henkilön kyyditsemismatkoja 6 %. 45–64-vuotiailla matkojen tarkoituksen jakauma oli samankaltainen, poikkeuksena kuitenkin ostosmatkojen hieman suurempi osuus (19 %) ja toisen henkilön kyyditsemismatkojen pienempi osuus (2 %).

Vuoden 2021 tutkimuksessa kysyttiin, kuinka koronatilanne on vaikuttanut kulkuvälineiden tai liikkumispalveluiden hankintaan vastaajan taloudessa. Vastaajista 2 % kertoi, että talouteen on hankittu auto (talouden ainoa). Yhdellä prosentilla oli otettu käyttöön yhteiskäyttöautopalvelu. Koronatilanteen vuoksi autosta tai yhteiskäyttöautopalvelusta ei oltu luovuttu vastaajien talouksissa.

Muiden kulkuvälineiden osalta 3 % vastaajista kertoi hankkineensa koronatilanteen takia polkupyörän. 3 % kertoi ottaneen käyttöön yhteiskäyttöpyöräpalvelun (esim. Kaupunkipyörät) ja 2 % sähköpotkulautapalvelun. 14 % vastanneista kertoi luopuneensa joukkoliikenteen kausilipusta koronatilanteen vuoksi.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

08.03.2022

Asia/7

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsinkiäisten liikkumistottumukset 2021 -raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano